

Avanturistički turizam Istre i Slavonije

Jerković, Luka

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:837337>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-06**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrića u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

LUKA JERKOVIĆ

AVANTURISTIČKI TURIZAM ISTRE I SLAVONIJE

Diplomski rad

Pula, 2023.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„ Dr. Mijo Mirković“

LUKA JERKOVIĆ

AVANTURISTIČKI TURIZAM ISTRE I SLAVONIJE

Diplomski rad

JMBAG: 0303081225

Studijski smjer: Turizam i razvoj

Predmet: Selektivni turizam

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Trgovina i turizam

Mentor: izv. prof. dr. sc. Aljoša Vitasović

Pula, rujan, 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za magistra poslovne ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom _____

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Student

_____

SADRŽAJ:

1. UVOD	5
1.1. Predmet, svrha i ciljevi istraživanja	5
1.2. Metode istraživanja	5
1.3. Kompozicija diplomskog rada.....	6
2. PREGLED AVANTURISTIČKOG TURIZMA	7
2.1. Definiranje avanturističkog turizma.....	7
2.2. Vrste avanturističkog turizma.....	8
2.3. Prednosti i nedostaci avanturističkog turizma	12
2.4. Razvoj avanturističkog turizma u Republici Hrvatskoj	13
2.5. Avanturistički turist.....	14
3. TURISTIČKA PONUDA ISTRE U KONTEKSTU AVANTURISTIČKOG TURIZMA 17	
3.1. Prirodne atrakcije Istre.....	17
3.2. Aktivnosti koje nudi Istra	20
3.2.1. Aktivnosti na kopnu.....	22
3.2.2. Aktivnosti na vodi.....	24
3.2.3. Aktivnosti u zraku.....	25
4. TURISTIČKA PONUDA SLAVONIJE U KONTEKSTU AVANTURISTIČKOG TURIZMA	27
4.1. Prirodne atrakcije Slavonije	27
4.2. Aktivnosti koje nudi Slavonija.....	29
4.2.1. Aktivnosti na kopnu.....	31
4.2.2. Aktivnosti na vodi.....	32
4.2.3. Aktivnosti u zraku.....	32
5. USPOREDBA TURISTIČKE PONUDE ISTRE I SLAVONIJE	34
5.1. Sličnosti i razlike u ponudi aktivnosti.....	34
5.2. Vrste turista koje posjećuju Istru i Slavoniju	35
5.3. Prijedlozi za razvoj avaturističkog turizma u Istri i Slavoniji	36
6. ZAKLJUČAK	39
LITERATURA	40
POPIS SLIKA	42
POPIS TABLICA	42
SAŽETAK	43

SUMMARY 44

1. UVOD

Turizam je jedna od najvećih i kontinuirano razvijajućih industrija u svijetu koja u posljednje vrijeme doživljava mnoge promjene težeći se prilagoditi sve većim zahtjevima potražnje. Potražnja za novim autentičnim destinacijama i proizvodima donijela je nekoliko rezultata, uključujući nove, selektivne oblike turizma, koji uključuju i avanturistički turizam. Avanturistički turizam brzo postaje sve popularniji jer turisti sve više traže različite vrste odmora. Vođeni željom da duboko razumiju i iskuse mjesto koje posjećuju turisti traže više praktičnih mogućnosti putovanja. Suvremeni turisti teže ka odmoru i povezanošću s prirodom, ali opet uz određenu dozu neizvjesnosti i avanture. Statistika turističke industrije i medijski izvještaji sugeriraju da je avanturistički turizam jedan od najperspektivnijih trendova u putovanjima, odnosno jedan od najbrže rastućih trendova.

1.1. Predmet, svrha i ciljevi istraživanja

Predmet istraživanja diplomskog rada je definiranje pojma, oblika i vrsta avanturističkog turizma, kao i njegov razvoj u Istri i Slavoniji.

Svrha rada jest ukazati na pozitivne strane i sam značaj razvoja avanturističkog turizma kako u Hrvatskoj tako i u Istri i Slavoniji.

Cilj je ovog rada razmotriti i pojasniti osnovne značajke i obilježja avanturističkog turizma. Također, jedan od ciljeva je analizirati koje resurse Istra i Slavonija posjeduju za razvoj avanturističkog turizma i koju ponudu ovog oblika turizma trenutno nudi zbog toga što postoji veliki potencijal kojim bi ulaganje u ovaj vid turizma imalo u obogaćivanju ukupne turističke ponude na navedenim područjima.

1.2. Metode istraživanja

Prilikom istraživanja i pisanja rada korištene su metoda deskripcije, statistička i komparativna metoda, metoda dedukcije i indukcije, analize i klasifikacije te povijesna metoda. Podaci koji su korišteni i izneseni u radu, prikupljeni su iz sekundarnih izvora (stručne i znanstvene literature te različitih internetskih stranica) navedenih u literaturi.

1.3. Kompozicija diplomskog rada

Tematika rada obrađena je kroz šest poglavlja. Nakon uvoda, drugo poglavlje daje opsežniji uvod u problematiku rada, odnosno posvećeno je definiranju avanturističkog turizma, njegovim obilježjima, vrstama, prednostima i nedostacima, razvoju avanturističkog turizma u RH, te pojmu avanturističkog turista.

U trećem poglavlju prikazana je turistička ponuda Istre u kontekstu avanturističkog turizma, na početku poglavlja prikazane su prirodne atrakcije te aktivnosti koje nudi Istra. Potražnja za avanturističkim turizmom oblikuje i samu ponudu pa se u ovom poglavlju govori i o ponudi avanturističkog turizma kroz aktivnosti na kopnu, vodi i zraku.

Četvrto poglavlje opisuje turističku ponudu Slavonije u kontekstu avanturističkog turizma, također su prikazane prirodne atrakcije te aktivnosti koje nudi Slavonija. Ponuda avanturističkog turizma opisana je kroz aktivnosti na kopnu, vodi i zraku.

Peto poglavlje uspoređuje turističku ponudu Istre i Slavonije, prikazane su sličnosti i razlike u ponudi aktivnosti, opisani su turisti koji posjećuju Istru i Slavoniju te su izneseni prijedlozi za daljnji razvoj avanturističkog turizma Istre i Slavonije.

Na kraju rada, u šestom poglavlju iznesen je zaključak koji razmatra spoznaje do kojih se došlo sintezom metoda ovog teorijskog istraživanja i prikazan je popis korištene literature.

2. PREGLED AVANTURISTIČKOG TURIZMA

Turizam je danas masovna pojava koja se javlja u više oblika i vrsta. Kako se javlja sve više oblika i vrsta turizma, tako dolazi i do novih vrsta turista čije želje i potrebe treba zadovoljiti. Kao odgovor na turističku potražnju novih turista javljaju se selektivni oblici turizma. Selektivni turizam definira se kao organizacija različitih oblika turizma uklađenih s prirodnim i društvenim vrijednostima lokalne zajednice koji omogućavaju gostima i gostoprimcima uživanje u pozitivnim vrijednim interakcijama uzajamnog iskustva (Geić, 2011). Kao specifičan, selektivni oblik turizma, avanturistički turizam ili ono što se danas naziva avanturističkim (pustolovnim) turizmom obuhvaća vrlo mnogo različitih aktivnosti na otvorenom. Avanturistički turizam promatra se kao fizički fenomen, koji uključuje turiste koji se bave fizičkim aktivnostima u nepoznatim i često nepristupačnim terenima ili okruženjima. Međutim, prema Swarbrooke i sur. (2003), postoji i avanturistički turizam koji je poprilično ili u potpunosti nefizički, poput emocija.

Nefizički avanturistički turizam se prema tome može podijeliti u:

- Intelektualna avantura - putovanja za mentalni samorazvoj
- Emocionalna avantura – na primjer kockanje ili hedonizam
- Duhovna avantura – putovanja u potrazi za duhovnim provjetljenjem.

2.1. Definiranje avanturističkog turizma

Avanturistički turizam se može definirati na različite načine, međutim još uvijek je relativno malo istraživanja o takvom obliku turizma, a također nema široko prihvaćenu definiciju. Ipak, Adventure Travel Trade Association (ATTA) definira avanturistički turizam kao putovanje koje uključuje najmanje dva od sljedeća tri elementa: fizička aktivnost, prirodno okruženje i kulturna komponenta. Odnosno, avanturistički turizam znači povezivanje s novom kulturom ili novim krajolikom uz istovremenu fizičku aktivnost.

Muller i Cleaver (2000) u svom radu navode kako avanturistički turizam karakterizira njegova sposobnost da turistima pruži relativno visoke razine osjetilne stimulacije,

obično postignute uključivanjem fizički zahtjevnih komponenata iskustva u turističko iskustvo.

Sung i sur. (1997) opisuju avanturistički turizam kao zbroj pojava i odnosa koji proizlaze iz interakcija avanturističkih aktivnosti s prirodnim okruženjem izvan mjesta prebivališta sudionika i sadrži elemente rizika kojima je rezultat postavljanje turističkog iskustva.

Većina autora se slaže da je avanturistički turizam niša sektora turističke industrije, ali postoje mnogi drugi nišni sektori u turizmu koji imaju iste karakteristike koje se preklapaju s avanturističkim turizmom, poput ekoturizma, aktivnog turizma ili sportskog turizma i razlika između ovih vrsta turizma nije u potpunosti definirana.

Pojam avanturistički turizam se koristi za komercijalne ture s vodičem, gdje je glavna atrakcija rekreacija na terenima u prirodi, te podrazumijeva specijaliziranu sportsku ili sličnu opremu i turistima pruža uzbuđenje (Buckley, 2006). Glavni čimbenik koji razlikuje avanturistički turizam od svih ostalih oblika turizma je planiranje i pripremanje za takvo putovanje.

U avanturistički turizam ubrajaju se brojni ekstremni sportovi kao što su: alpinizam, akrobatsko skijanje, brdski biciklizam, bungee skokovi, padobranstvo, paragliding, rafting, zmajarenje, špiljarenje, ronjenje i veslanje. U ponudu se uključuju i adrenalinski parkovi. Lokacije na kojima se odvijaju ove aktivnosti su u prirodi, odnosno u šumi, u blizini jezera, rijeka, na brdima, planinama i sl.

2.2. Vrste avanturističkog turizma

Tržište avanturističkog turizma segmentira se prema vrsti, aktivnosti, vrsti putnika, dobnoj skupini, prodajnom kanalu i geografskom području. Prema vrsti tržište se klasificira kao „hard“, „soft“ i drugo, dok se prema aktivnostima dijeli na aktivnosti na kopnu, aktivnosti na vodi i aktivnosti u zraku.

Prema definiciji u Zakonu o pružanju usluga u turizmu koji je stupio na snagu 1. travnja 2019. godine (NN 130/17, 25/19) "*turističke usluge aktivnog i pustolovnog turizma su aktivnosti na kopnu, vodi i zraku, na otvorenom ili neuređenom prirodnom okruženju ili u posebno uređenim i opremljenim mjestima koje zbog svojih specifičnosti predstavljaju rizik od ozljeda i njihovih posljedica za korisnike*". Prema definiciji, ali i

aktivnostima obuhvaćenim unutar ponude Zajednica pustolovnog turizma Hrvatske gospodarske komore je donijela inicijalni popis aktivnosti koje se smatraju turističkim uslugama aktivnog i pustolovnog turizma:¹

- Kanuing (canoeing): vožnja kanuom koristeći veslo s jednom lopaticom kojim se spušta niz tok rijeke ili mora. Tijekom vožnje upoznaju se prirodne ljepote krajolika.
- Špiljarenje (caving): rekreacijsko istraživanje špilja, rupa, jama i ponora. Tipično špiljsko putovanje može podrazumijevati penjanje, puzanje, plivanje i hodanje. Svaka ekspedicija može rezultirati novim saznanjima o dosad neotkrivenim dijelovima špilje, ali i o novim, još neotkrivenim vrstama.
- Slobodno penjanje (sportskih smjerova, višedužinaca i Deep water solo: penjanje iznad mora): penjanje u kojem penjač savladava uspon koristeći samo ruke, noge i tijelo, tj. isključivo svoju vještinu i snagu. Slobodno penjanje izvodi se s užetom i bez njega, iako većina penjača koristi uže radi osobne sigurnosti i izbjegavanja teških i kobnih posljedica gravitacije.
- Biciklizam: fizička aktivnost u kojoj se koriste bicikli. Bicikli se voze u svrhu prijevoza, rekreacije, vježbe ili profesionalnog sporta. Danas je biciklizam kao vid rekreacije vrlo popularan diljem svijeta, u razvijenim zemljama najviše zbog zdravstvenih prednosti i ekološke osviještenosti.
- Planinarenje (walking, hiking, trekking, ferrata): širok pojam koji obuhvaća gotovo sve čovjekove djelatnosti izravno i neizravno vezane uz kretanje i boravak u planinama. Predstavlja aktivan oblik odmora koji planinara ispunjava osjećajem zadovoljstva i novim doživljajima.
- Jahanje: namijenjeno je avanturistima koji su željni zbližavanja s konjima i prirodom. Jahanje uključuje uporabu konja u praktične radne svrhe, prijevoz, rekreacijske aktivnosti, umjetničke ili kulturne vježbe te u natjecateljsku svrhu.
- Kajaking: vožnja kajakom, kojim se može upravljati samostalno ili uz pomoć vodiča. Vožnja kajakom moguća je po rijekama ili moru.

---

¹ HGK; Turističke usluge aktivnog i pustolovnog turizma – popis aktivnosti i potrebnih uvjerenje ili certifikata, (<https://www.hgk.hr/turisticke-usluge-aktivnog-i-pustolovnog-turizma-popis-aktivnosti>) 16.07.2023.

- Veslanje na dasci (Stand up paddling - SUP): aktivnost na vodi u kojoj sudionik klečeći, ležeći ili stojeći na dasci koristi veslo za kretanje kroz vodu. SUP se brzo uči, ne zahtijeva nikakvo prijašnje iskustvo.
- Rafting i INLineRaft : spuštanje gumenim čamcima niz rijeku s ciljem uzbuđenja, avanture i druženja. Za razliku od raftinga, kod spusta niz rijeku u inline raftu korisnici samostalno upravljaju plovilima uz pratnju i instrukcije vodiča u kajacima. Inline raft je čamac za 2-3 osobe.
- Kanjoning (canyoning): podrazumijeva prolazak kroz kanjon uz korištenje različitih tehnika, uključujući hodanje, penjanje (s ili bez užeta), skakanje, plivanje i dr. Kanjoning često zahtijeva posebne vještine, veliku fizičku spremu i kondiciju i osposobljene vodiče za takvu avanturu.
- Zipline: čelični konop ili uže (sajla) postavljen između objekata različitih visina po kojima se može spuštati.
- Aktivnosti u okviru adrenalinskih parkova
- Padobransko jedrenje/parajedriličarstvo (Paragliding/parasailing): sport, u kojem osoba skače iz zrakoplova ili visokog mjesta noseći široki, pravokutni, padobran kojim se može upravljati. Parasailing je panoramski let padobranom, no za razliku od klasičnog padobranstva, kod kojeg se za podvig skače iz aviona, u ovom je slučaju situacija malo manje ekstremna, odnosno tijekom akcije vuče vas gliser i pruža nezaboravnu avanturu leta iznad morske površine.
- Kitesurfing/kiteboarding: akcijski sport koji kombinira aspekte surfanja, paraglidinga, klizanja i jedrenja u jedan ekstremni sport. Kitesurfer koristi snagu vjetra pomoću velikog zmaja koji se može kontrolirati kako bi se kretao po vodi.
- Skakanje s užetom (Bungee jumping): skok s vrlo visokog mosta ili slične platforme, s dugim elastičnim konopcem vezanim za noge skakača, tako da ga konop povlači natrag prije nego što udari o tlo.

Avanturistički turizam uključuje velik broj različitih aktivnosti: od onih koje podrazumijevaju mali stupanj rizika pa do onih koje predstavljaju velik izazov za sudionika, iako se percepcija o stupnju rizika i zahtjevnosti razlikuje od osobe do osobe. Većina autora slaže se da avanturistički turizam, odnosno aktivnosti u takvom obliku turizma uključuju specifične elemente kao što su posebne vještine (Taylor i sur., 2013).

Postoje dvije glavne kategorije avanturističkih aktivnosti: hard ili tvrde (teške) i soft ili meke (lake) aktivnosti. Najlakši način za razvrstavanje i prepoznavanje avanturističkog turizma kao tvrde ili meke aktivnosti je njegovo primarno djelovanje. Hard avanturistička putovanja zahtijevaju od korisnika određeno iskustvo, znanje i vještine u aktivnostima koje se poduzimaju zbog većeg prisustva rizika koja ta putovanja generiraju. Buckley (2006) definira hard avanturu kao putovanje koje ima element većeg rizika te zahtijeva više fizičke aktivnosti, nagrađuje duh i gura ljude da iskorače iz svojih sigurnih zona. Sudionici takvih aktivnosti trebaju biti fizički, ali i psihički potpuno zdravi, trebaju biti spremni na smanjenju razinu udobnosti te na sve vremenske uvjete. Takve aktivnosti su najčešće namijenjene samo članovima odgovarajućih udruga i klubova.

U soft kategoriju avanturističkih aktivnosti pripadaju aktivnosti s niskim stupnjem rizika i koje zahtijevaju minimalne vještine i predanost sudionika. Takve aktivnosti uključuju manji fizički napor, a sudionici mogu ali i ne moraju imati iskustva u aktivnostima u koje se uključuju. Buckley (2006) u svom radu opisuje soft avanturu kao putno iskustvo koje je korisno za duh i um, sigurno je i ne zahtijeva prekomjernu fizičku aktivnost, a nadilazi uobičajeni turistički plan. Tablica 1. u nastavku prikazuje avanturističke aktivnosti i njihovu klasifikaciju prema Adventure Travel Trade Association (ATTA).

Tablica 1. Klasifikacija avanturističkih aktivnosti

HARD	SOFT
Speleologija	Pješačenje
Penjanje (stijena, planina)	Promatranje ptica
Heli skijanje	Kampiranje
Kite- surfing	Arheološka ekspedicija
Paraglajding	Vožnja kanuom
Treking	Ekoturizam
	Ribolov
	Ekološki održive aktivnosti
	Jahanje konja

	Lov
	Vožnja kajakom
	Rafting
	Orijentacijsko trčanje
	Istraživačke ekspedicije
	Safari
	Jedrenje
	Skijanje
	Surfanje

Izvor: Izrada autora prema Adventure Travel Trade Association (2013).

Teške avanture su ono što većina misli kada razmišljaju o avanturističkim putovanjima, ali meke avanture nude većini ljudi priliku da dožive avanturistička putovanja, a da pritom ne naprave ništa ekstremno. Aktivnosti avanturističkog turizma dobro se slažu s okolinom jer prirodni svijet pruža resurse za mnoge aktivnosti koje pružaju rizik, izazov i otkrića. Avanturistički turisti potiču svoje vlastite kulturne, fizičke i geografske granice i te se granice, odnosno ograničenja međusobno razlikuju za svaku osobu. Bez obzira na to kako se organiziraju ili kategoriziraju avanturistička putovanja, avantura će uvijek biti subjektivan pojam za same putnike, jer je povezana s osobnim iskustvom.

2.3. Prednosti i nedostaci avanturističkog turizma

Borba za tržišni udio u turizmu tjera svaki oblik turizma na neprestano usavršavanje i praćenje trendova u svijetu kako bi se što bolja ponuda mogla formirati i realizirati. Tako i pustolovni turizam traži kao relativno novi selektivni oblik u turizmu, svoje mjesto u globalnoj industriji turizma. Kombinacijom sportskih aktivnosti turistima se daje jedna široka lepeza izbora aktivnosti koja vodi ka otkrivanju novih spoznaja i samoispunjenja. Sve su to znakovi koje neka lokalna zajednica ili pak neka manje razvijena društva i ekonomije, moraju prepoznati i iskoristiti u svoju korist.

U tom pogledu pozitivne posljedice pustolovnog turizma su očite. No kao što i sve ima svoju pozitivnu stranu, tako i ovdje vidimo negativne utjecaje na okolinu.. Govorilo se da je avanturistički turizam stvorio pozitivan utjecaj na okoliš, dajući mu novčanu vrijednost i financijski poticaj očuvanju. U nekim je slučajevima to istina. Jedna stvar koja je izašla iz avanturističkog turizma je pojačana svijest o problemima koji danas nanose štetu okolišu jer su ljudi suočeni s ovom štetom i mogu je vidjeti vlastitim očima. Uz edukativniji pristup avanturističkom turizmu više će ljudi biti svjesno štete nanesene ovim dragocjenim okolišima² . Vrlo malo turističkih aktivnosti pogoduje prirodnom okruženju gotovo su sva prirodna okruženja bolja bez turista.

2.4. Razvoj avanturističkog turizma u Republici Hrvatskoj

Avanturistički turizam se u Hrvatskoj počeo razvijati krajem 19. stoljeća, a bio je sinonim za brojne sportske organizacije i aktivnosti. Važna prekretnica bio je osnutak Hrvatskog planinarskog saveza koji je doveo do toga da su Hrvati postali prvi u ovom dijelu Europe i deveti narod svijeta koji je osnovao svoje planinarsko društvo. Između ostalog, osnivale su se i „specijalizirane“ komisije/odsjeci/klubovi kao što su speleološki, alpinistički, penjački i slični. Upravo je razvoj ove vrste klubova imao veliku ulogu u unapređenju pustolovnog duha. Hrvatski planinarski savez aktivno je organizirao ekspedicije, istraživanja i izlete ne samo u Hrvatskoj, već i u svijetu. Također, zahvaljujući Hrvatskom jedriličarskom savezu, Hrvatska je bila polazna točka brojnih jedriličarskih pothvata i ekspedicija.³

Sedamdesetih godina je, prema svjetskim trendovima, u Hrvatskoj bilo popularno jedrenje na dasci, dok je osamdesetih godina to bio brdski turizam i ronjenje. Sredina devedesetih godina se smatrala zlatnim dobom raftinga te su se na temelju toga stvarali individualni aranžmani, domaće organizirane grupe, a samim time dolazilo je i više stranaca. Početkom 21. stoljeća održale su se prve pustolovne utrke u Hrvatskoj pod nazivom „Cro-Challenge“, „Terra Incognita“ i „KI.Challenge“. Hrvatska se tako plasirala na tržište i promovirala kao zanimljiva pustolovna destinacija. Osim stranih

---

² Tourism Impacts ([Tourism Impacts \(acsedu.co.uk\)](http://acsedu.co.uk)) 16.07.2023.

³ Šimunec, L. Promocija avanturističkog turizma u funkciji unapređenja turističke ponude Hrvatske, Zagreb, 2015, 68

turista, potaknule su i domaće turiste na pustolovni turizam. Značajni su i pustolovni team-building programi koji su potaknuli rast kako potražnje tako i ponude. U ponudi je bilo sve više adrenalinskih aktivnosti i sadržaja, a osim toga počelo se osnivati sve više tvrtki i obrta koji nude usluge i proizvode vezane upravo za pustolovni turizam.⁴

Hrvatska turistička ponuda se dvadesetak godina nakon Drugog svjetskog rata bazira na masovnom turizmu te se prodaje kao „sunce i more“ što utječe na socijalne i prostorne resurse, sezonski karakter, neravnomjernost u vremenu i prostoru te prenatrpanost priobalnog područja. Iako ovaj oblik turizma i dalje dominira, ne samo u Hrvatskoj, već i u svjetskim turističkim destinacijama, posebni oblici turizma počinju sve ozbiljnije zauzimati svoje mjesto.⁵

Kao alternativa masovnom proizvodu „sunca i mora“ u turističkoj ponudi Hrvatske su se pojavili posebni oblici turizma koji podrazumijevaju društveno odgovoran, kvalitetniji i ekološki prikladniji proizvod. Ovom vrstom turizma pokušava se staviti naglasak na autentičnost identiteta. Na temelju toga su se razvili sportskorekreativni, nautički, pustolovni, vjerski zdravstveni i drugi oblici.

2.5. Avanturistički turist

Avanturistički turizam ne zanima samo tržište mladih, već se proteže u širokom rasponu ljudi i dobnih skupina. Brojni istraživači otkrili su da određeni motivi putovanja mogu objasniti postojanje određenih proizvoda avanturističkog turizma. Motiv može utjecati i na ponašanje avanturističkih turista koji posjećuju različita avanturistička odredišta. Dosadašnja istraživanja o motivima avanture identificirala su važne motive zbog kojih se ljudi odlučuju na avanturistička putovanja, a neka od njih su bijeg, opuštanje, izazov, zabava, socijalna interakcija, osobni razvoj, iskustvo i intelektualno bogaćenje. Istraživanje Flukera i Turnera (2000) otkriva da su sudionici avanturističkog turizma često mlađi, obrazovani, imućni, aktivni tražitelji uzbuđenja koji troše značajne količine novca u potrazi za avanturama. Avanturistički turisti su često zahtjevni i pronicljivi potrošači dok su na odmoru i putuju u ekstremnim svjetskim okruženjima da ispune svoje potrebe za emocionalnim usponima, izazovima, uzbuđenjima i rizicima.

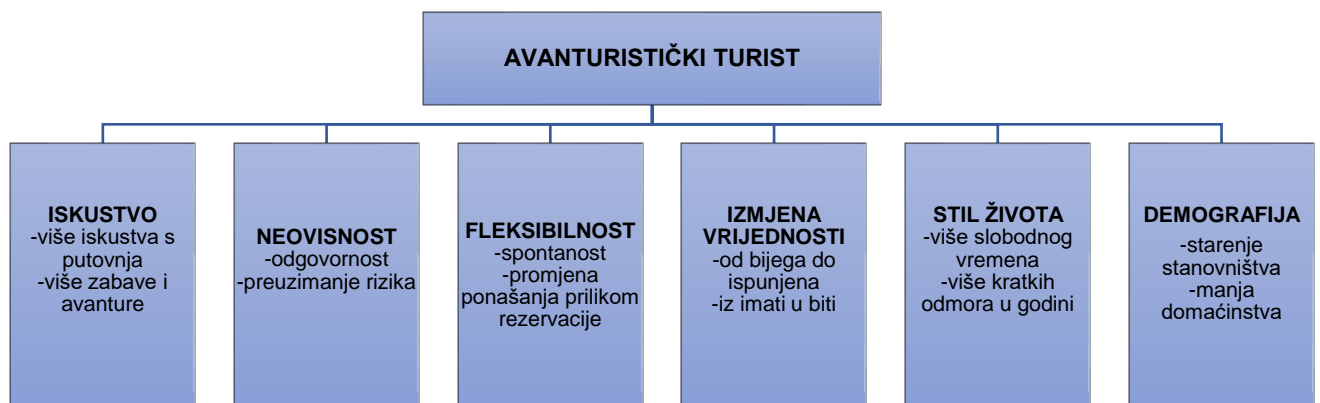
---

⁴ Ibidem, str. 68

⁵ Geić, S.: Menadžment selektivnih oblika turizma, Sveučilišni studijski centar za stručne studije, Split, 2011, 223

Turisti danas - poznati kao "novi turisti", pripisuju veću važnost prednostima koje mogu ostvariti od svojih putovanja, posebno jedinstvenost doživljaja. Avanturistički turisti imaju skup razlikovnih karakteristika, a one su identificirane u nastavku i prikazane na slici 1.

Slika 1. Karakteristike avanturističkih turist

Izvor: Izrada autora prema Swarbrooke i sur., Adventure tourism: the new frontier, 2003.

Opći profil i karakteristike avanturističkih turista daju dobru podlogu o tome tko su danas avanturistički turisti. Jedna od ključnih karakteristika novih turista je njihova potreba za bijegom od svakodnevne rutine u nastojanju da se postigne neki oblik ispunjenja. Većina turističkih iskustva uključuju određeni stupanj eskapizma i mnogo ljudi izrazilo bi potrebu da "maknemo se od svega" kao važan motiv uzimanje odmora. Potreba za bijegom može se privremeno aktivirati željom za bijegom od svakodnevnog života i pridruženih stresova. Avanturistički turizam uključuje tako aktivno sudjelovanje pojedinaca koje rezultira vrhunskim eskapizmom iz svakodnevnog života. Što više iskustva imaju ljudi u određenoj avanturističkoj aktivnosti, to je više vjerojatno je da će se oni osjećati kompetentnima u toj aktivnosti. Osim toga, pojedinci će se osjećati kompetentno ako dožive pozitivno avanturističko iskustvo, bez obzira jesu li novak ili stručnjak u toj djelatnosti (Swarbrooke i sur., 2003).

Zbog svog raznolikog profila, avanturistički turisti kreću u avanturu kako bi ostvarili mnogo različitih motiva. Oni postižu svoje vrhunce putovanja raznim aktivnostima koje uključuju, na primjer, uzimanje rizika, uzbuđenje, eskapizam, osobni razvoj, druženje, samootkrivanje i samoaktualizacija. To su faktori pritiska, ili unutarnji faktori, koji nagovaraju pojedince da sudjeluju u avanturama.

Pustolovni avanturisti traže jedinstvene ili nove turističke destinacije i aktivnosti. Vjeruje se da je velik postotak ovog sektora spreman prihvatiti ograničenu turističku infrastrukturu uz obećanje o izuzetnom, autentičnom iskustvu. Za sve sudionike prednosti avanturističkog putovanja mogu biti velike. Fizički naporniji odmori imaju očite zdravstvene koristi i mogu pomoći izgraditi samopoštovanje izvršavanjem teških zadataka. Osim izgradnje samopoštovanja, postoje i druge psihološke prednosti. Osjećaj opasnosti i zakoračenje u nepoznato može biti mentalno stimulativno iskustvo.

3. TURISTIČKA PONUDA ISTRE U KONTEKSTU AVANTURISTIČKOG TURIZMA

Počeci turizma u Istri, započinju daleke 1600. godine kada Rimljani prepoznaju ljekovitost termo-mineralnih voda u Istarskim toplicama, jedinim toplicama u Istri koje se i danas koriste u istu svrhu. Zemljopisni položaj Istre u blizini glavnih kopnenih i pomorskih putova središnje Europe te ugodna sredozemna klima, blizina toplog mora i bogatstvo pitomih prirodnih ljepota, najveći su razlog kako početka, tako i nastavka razvoja turizma. Upravo iz tih razloga, Istra ima potencijal razvoja mnogih vrsta turizma pa se tako sve više razvija segment avanturističkog turizma i povećava se broj poduzeća koje se bave tim oblikom turizma. Zipline, biciklizam, planinarenje, kajaking, aktivnosti u okviru adrenalinskih parkova samo su neke od aktivnosti koje pruža Istarska županija.

3.1. Prirodne atrakcije Istre

Istra je najveći poluotok Jadrana i nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Jadranskog mora. Ima povoljan geografski položaj i povezuje Srednju Europu s Mediteranom. Okružena morem s tri strane, na sjeveru graniči sa Slovenijom, na istoku i jugu s Primorsko – goranskom županijom, a na zapadu ima morsku granicu s Italijom.

Istra se geomorfološki dijeli na unutarnji, duboko okršeni vapnenački dinarski dio, zbog bijele boje stijena poznat kao bijela Istra, vanjsku i nisku obalnu kršku zaravan prekrivenu crvenicom, crvena Istra, te između njih nepropusnu hidrološku barijeru, po boji flišnih sedimenata zvanu siva Istra.

Mediteransko podneblje, blagi klimatski uvjeti, plodno tlo i bujna vegetacija pogodovali su Istri u stvaranju jedinstvene destinacije za odmor. Od prirodnih resursa Istre treba izdvojiti otočje Brijune koji su i nacionalni park. Nalaze se koji kilometar zapadno od istarske obale, nasuprot mjesta Fažana, te se sastoje od 14 otoka i otočića ukupne površine 33,9 km². Dva najveća otoka su Veliki Brijun 7 km² i Mali Brijun 1,7 km², a manji su Sveti Marko, Gaz, Okrugljak, Šupin, Šupinić, Galija, Grunj, Vanga, Madona, Vrsar, Kozada i Sveti Jerolim. Otočje je već u antičko doba privlačilo ljude u potrazi za mirom i prirodnim ljepotama, a bilo je naseljeno već u doba Rima i Bizanta, a ostaci

brojnih raskošnih rimskih vila i građevina kao i dekorativni mozaici svjedoče o privlačnosti arhipelaga. Životinjski svijet na otocima obogaćen je mnogobrojnih unesenim vrstama pa stoga pored autohtonih kao što su zečevi ili razne vrste ptica moguće je vidjeti egzotične i manje egzotične životinje koje su se izvrsno aklimatizirale, poput jelena lopatara, lama, zebri ili slona. Uz faunu, flora ima neizbježnu ulogu. Brijune se može proći i s biciklima koje se mogu iznajmiti u Parku⁶.

Park prirode Učka obuhvaća istoimenu planinu i dio područja Ćićarije, a smješten je uz obalu sjevernog Jadrana na jednoj od najsjevernijih točaka Mediterana, te veže Istru i kontinentalni dio Hrvatske. Vrijednosti zbog kojih je Učka proglašena parkom prirode poznate su već odavno, a leže u njenom reljefu i neposrednoj blizini mora, što je uvjetovalo razvoju specifične klime te bujne šumske vegetacije. Tome valja dodati bogata livadna i druga antropogena staništa na kojima nalazimo brojne endemske, ugrožene i zaštićene biljne i životinjske vrste.⁷

U Istri postoji još nekoliko različitih kategorija zaštite pojedinih dijelova prirode. Kao posebni rezervati šumske vegetacije vode se Motovunska šuma i šuma Kontija, posebni morski rezervat u moru su more i podmorje Limskog kanala, a posebni paleontološki rezervat su Datule kod Barbarige. U Istri postoji šest park šuma, deset zaštićenih dijelova krajolika, dva botanička, jedan zoološki, tri geomorfološka i jedan geološki spomenik prirode te šest spomenika parkovne arhitekture. U nastavku, u tablici 2. prikazani su zaštićeni dijelovi Istre.

Tablica 2. Zaštićeni dijelovi Istre

NAZIV	KATEGORIJA
Brijuni	Nacionalni park
Motovunska šuma	Posebni rezervat šumske vegetacije
Kontija	Posebni rezervat šumske vegetacije
More i podmorje Limskog kanala	Posebni rezervat u moru
Datule, Barbariga	Posebni paleontološki rezervat

⁶ Istra Sun (<https://www.istrasun.com/istra/brijuni>) 18.07.2023.

⁷ PP Učka (<http://www.pp-ucka.hr/o-parku/>) 18.07.2023.

Palud- Palu	Posebni ornitološki rezervat
Kameonolom Fantazija- Cava Monfiorenzo	Geološki spomenik prirode
Vela draga pod Učkom	Geomorfološki spomenik prirode
Jama Baredine	Geomorfološki spomenik prirode
Markova jama	Geomorfološki spomenik prirode
Pincinova jama	Zoološki spomenik prirode
Pinije u Karojbi	Spomenik prirode
Javor na stanciji Baškarine	Spomenik prirode
Stablo čempresa u Kašćergi	Spomenik parkovne arhitekture
Dva stabla glicinije u Labinu	Spomenik parkovne arhitekture
Skupina stabla oko crkvice sv. Ane, Červar	Spomenik parkovne arhitekture
Dvored čempresa na groblju u Rovinju	Spomenik parkovne arhitekture
Skupina drveća na groblju u Poreču	Spomenik parkovne arhitekture
Skupina drveća na groblju u Vrsaru	Spomenik parkovne arhitekture
Gračišće - Pićan	Značajni krajobraz
Labin - Rabac - Prklog	Značajni krajobraz
Istarske toplice	Značajni krajobraz
Rovinjski otoci i priobalno područje	Značajni krajobraz
Pazinski ponor	Značajni krajobraz
Limski kanal	Značajni krajobraz
Učka - sjeverni dio	Značajni krajobraz
Učka - južni dio	Značajni krajobraz
Gornji Kamenjak	Značajni krajobraz
Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag	Značajni karajobraz
Šijana	Park šuma
Zlatni rt - Punta Corrente	Park šuma
Škaraba	Park šuma
Busoler	Park šuma
Poluotok Kašteja, Medulin	Park šuma
Soline	Park šuma
Učka	Park prirode

Izvor: Istra.hr (<https://www.istra.hr/hr/dozivljaji/zelena-istra/prirodne-atrakcije/872>)
18.07.2023.

Bogatstvo i raznolikost biljnog svijeta u Istri odraz su njezina zemljopisnog položaja, reljefa, podneblja, petrografske podloge i tla. Zaštićena područja u Istri zauzimaju oko devet posto njezine površine. Natura Histrica štiti ukupno šest posto ukupne površine, a u upravljanju zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima djeluju još tri javne ustanove - Nacionalni park Brijuni, Park prirode Učka i Javna ustanova Kamenjak.

3.2. Aktivnosti koje nudi Istra

Razvoj Istre kao destinacije za biciklistički te općenito aktivni i avanturistički turizam jasan je razvojni prioritet definiran Strategijom razvoja cikloturizma u Hrvatskoj te Master planom razvoja istarskog turizma do 2025. godine. Cikloturizam i ostali oblici aktivnog turizma u Istri su dostigli visok stupanj razvijenosti, a to je posebno vidljivo po velikom broju gostiju koji dolaze u Istru i koriste cikloturističku ponudu i infrastrukturu. Upravni odjel za turizam Istarske županije od 2012. godine potiče razvoj aktivnog i outdoor turizma u suradnji s Odjelom za Bike & Outdoor koji je osnovan u sklopu Istarske razvojne turističke agencije, IRTA d.o.o., Turističkom zajednicom Istarske županije i najvećim hotelsko-turističkim društvima koja djeluju na području Istre.

Kako se na turističkom tržištu bilježi sve veća potražnja za nekim od oblika avanturističkih aktivnosti sa zanimljivim sadržajem, sve više turističkih agencija se prilagođava tom trendu te uvrštava u svoje programe i ponudu avanturističkih aktivnosti, najčešće pod nazivom - pustolovni i aktivni turizam. U tablici 3. navedene su turističke agencije koje djeluju na području Istarske županije, a specijalizirane su za pustolovni turizam.

Tablica 3. Turističke agencije specijalizirane za avanturistički turizam na području Istarske županije

TURISTIČKA AGENCIJA	GRAD
Activatravel Istra d.o.o.	Pula
Adria Camps d.o.o.	Novigrad
Arlen Turizam d.o.o	Poreč
A.T.I. d.o.o	Pula
Atistria turistička agencija	Pula
Elite Travel d.o.o.	Poreč
Epoca Turizam d.o.o.	Novigrad
Fiore Tours d.o.o.	Poreč
Goadria, Laguna Novigrad d.d.	Novigrad
Gulliver Travel d.o.o	Poreč
Himera d.o.o. Turistička agencija Trevitours	Savurdija
Istraction turistička agencija	Pula
Plava Laguna	Poreč
Istriana Travel turistička agencija, obrt za turističke djelatnosti, vl. Zdenka Majcan	Buzet
Kosmos d.o.o.	Umag
Lang International d.o.o.	Pula
Maremonti Istra d.o.o.	Pula
Plavo More d.o.o	Umag
Solen Travel	Rovinj
T.A.G. Travel d.o.o.	Pula
Travel Turist d.o.o.	Pula
Uniline d.o.o.	Pula

Izvor: Izrada autora prema Croatia.hr (<https://croatia.hr/hr-HR/informacije-o-putovanju/turisticke-agencije?f%5B0%5D=region%3A31>) 20.07.2023.

Iz tablice je vidljivo da na području Istarske županije djeluju 22 turističke agencije specijalizirane za avanturistički turizam, a najveći broj agencija se nalazi u gradu Puli, a slijede ga Poreč, Novigrad i Umag. Osim turističkih agencije na području Istre djeluje i nekoliko poduzeća koja nude usluge avanturističkog turizma.

3.2.1. *Aktivnosti na kopnu*

Istra postaje svake godine sve omiljenija destinacija za ljubitelje sporta i aktivnosti na otvorenom. Sve popularniji su trekking (orijentacijsko terensko trčanje) i trail utrke (planinsko trčanje na označenim stazama). Istra je uvijek neodoljiva i privlačna za šetnje ili biciklizam u bilo koje godišnje doba jer obiluje brojnim stazama i puteljcima, šumama, brdašcima, divljim prirodnim prolazima gdje se nailazi na rijeke, slapove, izvore, mostove, stara sela i ruševine, tornjeve starih crkvice, skrivene motive. Sve pješačke i planinarske staze u Istri označene su planinarskim markacijama (bijela točka s crvenim rubom) i ponegdje putokazima koji označavaju alternativne pravce. Staza i broj km ima izuzetno mnogo, ali je njihovo održavanje nejednako. Zbog obilja vegetacije koja u kasno proljeće vrlo brzo prekriva markacije, nije moguće uvijek osigurati optimalno stanje svake pojedine staze.

Prema Službenom turističkom portalu Istre postoje trideseti šest dobro uređenih pješačkih staza u Istri:

- Park prirode Učka i okolica: ima tri pješačke staze, odnosno pješačku stazu Vela Draga, pješačku stazu Korita i poučnu stazu Plas - Park Prirode Učka;
- Poreč i okolica: sportsko-rekreacijska zona (Poreč - hotel Materada), prirodna obala (Materada - Červar Porat - Červar - Materada), lagune (Plava Laguna - Zelena Laguna), hladovina borova (Poreč - Plava Laguna), Lanternom do Lanterne (kružno oko poluotoka Lanterna), stari grad (obilazak gradske jezgre Poreča), uz antičke vile (Červar Porat - Vabriga - Červar Porat), od ulike do ulja (Lanterna - Vabriga - Tar - Lanterna);
- Pješačka staza Parenzana;
- Brtonigla i okolica: pješačka staza Sveti Zenon;
- Vrsar i okolica: pješačka staza Funtana - Vrsar;
- Vižinada i okolica: pješačka staza Prsten Sv.Tome, pješačka staza Srce Vižinade;

- Višnjan i okolica: pješačka staza Venecijanskog lava;
- Buzet i okolica: pješačka staza Semić - Brest - Semić (Lupoglav), pješačka staza Buzet - Kotli - Hum - Buzet, pješačko-planinarska staza Buzet - Raspadalica – Brest
- Pazin i okolica: pješačka staza Sv.Šimuna - Gračišće, pješačka staza Pazin - Beram, pješačka staza suhozida - Kringa, pješačka staza Grdoselo - Zelengrad, poučno pješačka staza Pazinska jama;
- Labin i okolica: pješačka staza Labin - Rabac - Prklog, pješačka staza Svetog Flora - Legenda o Zlatu;
- Pula i okolica: ove staze prolaze šumom (park - šuma Šijana, Valdebek, Valmadam) i uz more (Stoja, Lungomare, Pješćana uvala).

Pješačka staza Parenzana poznata je i vrlo korištena staza, definirana kao „put zdravlja i prijateljstva“ te se odnosi na povijesnu cestu kojom je vlak „Parenzana“ prolazio u razdoblju od 1902. do 1935. godine, na relaciji od Poreča do Trsta. Danas pješačka staza kreće od sela Valica kraj Savudrije i prolazi kroz Buje, Grožnjan, Završje, Livade, Motovun, Vižinadu i sve do Poreča. Sa staze Parenzane pruža se pogled na maslinike i vinograde, prolazi se tunelima, vijaduktima i željezničkim stanicama, a sve važne informacije mogu se pročitati na žutim tablama koje se na 14 stazi nalaze. Mnoge su se manifestacije održavale na toj stazi, poput: Wine & Run i Wine&Walk koje su povezale rekreacijski turizam s gastronomijom.

Trekking, pješačenje, planinarenje i trail danas su jedni od najviše rastućih oblika aktivnog turizma. U sklopu projekta Istra Trekking and Walking, realiziran je njegov prvi dio te je uređeno 30-tak pješačkih i trekking staza na području Buzeta, Kaštelira, središnje Istre i Buja, a u oba se ova segmenta turističke ponude Istre i dalje planira aktivno ulagati.

Kamenjak je idealno mjesto i za rekreativno i za profesionalno bicikliranje, a poznata je i Kamenjak Rocky Trail, biciklistička utrka, po prvi puta održana još 1997. godine. Utrka se boduje za Kup Hrvatske u XCO kupu i za UCI ljestvicu, i donosi puno bodova za svjetsku ljestvicu pa privlači i vrhunska svjetska imena. Adrenalinska utrka podijeljena je na dva dijela. U prvom se dijelu vozi XCO (MTB olimpijski cross country), međunarodna utrka kružnog karaktera, a u drugom slijedi XCM utrka (MTB maraton) čiji je start u mjestu Premantura, a proteže se kroz cijeli Donji i Gornji Kamenjak.

Sportsko penjanje ima dugu povijest u Istri, no tek krajem 20. stoljeća ljubitelji sportskog penjanja zapravo su započeli s otvaranjem i uređenjem novih staza diljem poluotoka. Pojavom novih staza, Istra je počela privlačiti sve više penjača iz cijelog svijeta koji žele osvojiti neke od najzahtjevnijih staza. Službeno ima 25 sportskih penjališta u Istri, a neka od njih su Zlatni rt kod Rovinja, Limski kanal, Dvigrad, Istarske toplice, Raspadalica ponad Buzeta, Vranjska draga kod tunela Učka, Vintijan kraj Pule, Rabac i nekoliko iznimnih penjališta u okolici Pazina.

Istra je zbog vrste tla (krš i kras) prepuna podzemnih špilja i jama. Neke od njih moguće je obići bez većeg speleološkog znanja i opreme, dok je za velik broj njih ipak potrebno više iskustva i specijalizirane opreme. U istarskim špiljama i jamama osim prirodnih ljepota nalazi se i raznovrsni životinjski i biljni svijet (ribe, žabe, puhovi, račići, šišmiši), a najzanimljivija je čovječja ribica, endemska vrsta koja živi samo u ovim kraškim područjima. Osim jama i spilje su vrlo interesantni speleološki lokaliteti. Zbog svoje pristupačnosti boravak čovjeka i životinja u njima seže u daleku prošlost tako da su mnoge od njih danas zanimljiva arheološka i paleontološka nalazišta: Šandalja, Vergotinova, Romualdova pećina, Trogrla, spilja Mramornica, Feštinsko Kraljevstvo... samo su neke od njih.

Osim istraživanja špilja i jama, zaljubljenici u prirodu i avanturu mogu jašući krenuti u otkrivanje ljepota Istre. Konjički će centri i rančevi sa svojim rasnim i plemenitim životinjama omogućiti i organizirati, bilo da se radilo o početniku ili iskusnijem jahaču, razne itinerere i trekking staze putem kojih će se otkriti prirodne ljepote i kulturnopovijesne znamenitosti Istre. Škole jahanja, izleti, ostale aktivnosti u prirodi te upoznavanje i uživanje u gastronomskim posebnostima Istre također su nezaobilazan dio avanture.

Konjički centri u Istri se mogu naći u Rovinju, Puli/Medulinu, Umagu/Novigradu, Funtani/Vrsaru, Labinu/Rapcu te u središnjoj Istri.

3.2.2. Aktivnosti na vodi

S obzirom na bogato podmorje, dobre vjetrove i pristupačnu obalu, u Istri su nezaobilazni sportovi na vodi i u moru. Na istarskoj obali mogu se otkrivati brojne atrakcije uz vožnju kajakom, zanimljiva odredišta na pustim obalama i stjenjacima. Razgranata mreža iznajmljivača kajaka i potrebne opreme omogućava najam kajaka

svakih 10-15 kilometara obale; čime se može obići istarsku obalu kajakom kroz nekoliko dana, sa svega par sati aktivnosti dnevno.

Ronjenje u Istri moguće je tijekom cijele godine zbog ugodnih temperatura mora, a osobito u periodu između svibnja i studenog. U organizaciji ronilačkih centara širom Istre održavaju se tečajevi ronjenja (CMAS, PADI, NITROX, APNEA) koji vode na atraktivne podmorske lokacije. U ronilačkim centrima može se iznajmiti kvalitetnu i provjerenu oprema ili servisirati vlastitu.

Ljubiteljima surfanja vjetrovi i morske struje pružit će jedinstven užitak. Za one vještije surfere pogodan je južni dio Istre gdje su struje vrlo jake, a vjetrovi zahtjevni. U gotovo svim turističkim mjestima duž obale moguće je iznajmiti opremu za surfanje.

U Istri djeluje, kite kamp Istra koji je smješten u mjestima Ližnjan i Medulin, na najjužnijoj točki istarskog poluotoka. Pješčane plaže ispred kampa pružaju idealne uvjete za windsurfing i kitesurfing. Glavni preduvjet je da ima dovoljno vjetra. Najučestaliji vjetar u ljetnim mjesecima je lagan do umjeren maestral, a povremeno može zapuhati mnogo snažnija bura, koja je učestalija u proljetnim i jesenskim mjesecima.

Kite kamp Istra nudi odmor s raznim aktivnostima poput kitesurfinga, wakeboardinga, penjanja, biciklističkih tura, veslanja na dasci, kajakaštva i dr.

3.2.3. Aktivnosti u zraku

Zmajarenje - u posljednjih deset godina na području Buzeta, Učke i Čićarije uređeno je osam uzletišta za slobodne letače na kojima se mogu organizirati velika natjecanja s preletima po cijeloj središnjoj Istri – na zapadu do Buja, na jugu do Žminja, sjeverno do slovenske granice te istočno sve do vrha Vojaka. Letačka sezona zbog blage mediteranske klime počinje s veljačom i završava u studenom, a tijekom lipnja može se pratiti Europsko prvenstvo na kojem se natječe 130 pilota iz 30 zemalja.

Sezona paraglidinga proteže se kroz cijelu godinu - potrebni su samo povoljni vremenski uvjeti, a to znači pravi smjer vjetra, prevladavajuće sunčano vrijeme, bez turbulencija i bure. Zbog odličnih vremenskih uvjeta gotovo da i nema dana u kojem netko u Istri ne leti paraglidingom.

Osnovne karakteristike terena:

- u sjevernom dijelu Istre postoji 10 startnih mjesta
- uređena startna i sletna mjesta za sve smjerove vjetra
- omogućen jednostavan pristup vozilom
- udaljenost od Pule, Poreča ili Rovinja 30 - 45 min. Vožnje
- pogodan teren za prelete preko 100 km
- od ožujka do listopada termički jako aktivan teren s dizanjima preko 10 m/s.

4. TURISTIČKA PONUDA SLAVONIJE U KONTEKSTU AVANTURISTIČKOG TURIZMA

Slavonija ima veliki turistički potencijal kada je u pitanju avanturistički turizam. Ova regija nudi brojne mogućnosti za aktivni odmor, istraživanje prirode te avanturističke aktivnosti koje će privući brojne turiste. Jedna od najvažnijih atrakcija u Slavoniji je riječni turizam. Na rijeci Dravi, turisti imaju priliku uživati u raftingu, kanuingu, ribolovu, kajaku i drugim aktivnostima na vodi. Drava je također idealna za opuštajuće plovidbe te brojne druge rijeke u Slavoniji nude slične mogućnosti. Slavoniju obiluje prekrasnim prirodnim atrakcijama, kao što su šume, planine, prirodni parkovi i rijeke. Za ljubitelje planinarenja i biciklizma, koje žele pronaći izazove, Slavonija ima obilje staza za planinarenje i vožnju biciklom.

Kako bi doživjeli nevjerojatnu prirodu u Slavoniji, turisti se mogu odlučiti za jahanje konja te vožnju motornim zmajem iznad prekrasnog krajolika Slavonije. Za one koji traže kulturne i povijesne znamenitosti u Slavoniji, postoje brojne rute koje putuju kroz povijesne gradove i mjesta. Također, turisti mogu uživati u gastronomskim specijalitetima Slavonije koje nude izvrsnu hranu i nezaboravna iskustva u cijelom ovom regionu.

Uz sve ove mogućnosti, avaturistička ponuda Slavonije je vrlo raznolika i pruža turistima iskustva koja neće zaboraviti. Kreiranjem turističke ponude usredotočene na ovu vrstu turizma, Slavonija može privući sve veći broj turista i ostvariti veliku dodanu vrijednost svom turističkom sektoru.

4.1. Prirodne atrakcije Slavonije

Slavonija je regija u Istočnoj Hrvatskoj čije ime potječe od srednjovjekovnog latinskog imena Sclavonia što označava „zemlju nastanjenu Slavenima“. Regija obuhvaća Požeško-slavonsku i Brodsko-posavsku županiju, velik dio Osječko-baranjske županije, dijelove Virovitičko-podravske, Bjelovarsko-bilogorske, te manje dijelove Sisačko-moslavačke i Vukovarskosrijemske županije. Središte Slavonije je Osijek, a od većih gradova Slavoniji pripadaju Slavonski Brod, Vinkovci, Bjelovar, Požega, Đakovo, Nova gradiška, Slatina i Daruvar. Gledano kao geografske cjeline Slavoniju dijelimo na istočnu, središnju i zapadnu Slavoniju. Zbog više izvora i više različitih mišljenja o granicama nejasnoće u radu se koristi termini istočna, središnja i zapadna

Slavonija. Istočna Slavonija obuhvaća Osijek i okolicu, Đakovština, Valpovština, donjomiholjački i našički kraj. Središnja Slavonija Požega i Požeška kotlina, brodsko-posavski i posavski kraj. Istočni dio Slavonije niži je i ravniji od središnjeg i zapadnog dijela. Središnji dio sa svojim Slavonskim Gorjem s najvišim vrhom na Psunju od 984 m. Savska nizina s poplavnim poljima Mramorno, Crnac i Jelas polje. Glavna obilježja ovog kraja su šumovito gorje i nizinske ravnice u prošlosti Panonsko more. Rijeke Drava, Sava, Bosut i Dunav imaju razvijenu riječnu mrežu. Tlo obiluje dubokom i plodnom crnicom koja se iskorištava za poljoprivredu. Hrast Lužnjak prevladava u šumskoj zajednici i slijede ga grabnjak, obični grab, bukva i drugi. Tri su parka prirode i to Kopački rit, Geo park Papuk i Lonjsko polje s močvarnim i ornitološkim rezervatom Krapje đol. Krapje đol je rukavac rijeke Save i utočište brojnih vrsta čaplji. Jankovac proglašen zaštićenom park-šumom 1955. godine. Orahovačko jezero u podnožju Papuka. Šumske površine koje su zakonom zaštićene Jankovac i Muški bunar.

Klima u Slavoniji je umjereno topla i vlažna s vrućim ljetima i oštrim zimama pod utjecajem je Sredozemlja, područje južno od Save ističe jače i slabi prema istoku. Orografija pojačava kratkotrajne jake oborine. Zbog ciklone i doline u proljeće karakteristični su brže pokretni ciklonalni tipovi vremena koji dovode do izmjena oborinskih s bezoborinskima. Jesen je karakteristična za mirna anticiklonalna vremena, ali i kišovite dane.

Naglasak treba staviti na planinarska društva zbog razvoja pustolovnog turizma. Ona su okupljena krovnim savezom Slavonski planinarski savez su: Belišće, Daruvar, Đakovo, Đurđenovac, Feričanci, Lipik, Našice, Nova Gradiška, Orahovica, Osijek (tri društva), Pakrac, Pleternica, Podravska Slatina, Požega, Slavonski Brod, Virovitica i Županja. Aktivna u svojim aktivnostima i pri planinarskim društvima nerijetko se stvore ideje za nove turističke ponude u dijelu aktivnog turizma i ruralnog razvoja.

U Slavoniji se nalaze mnogi prirodni i kulturni spomenici koji su zaštićeni zakonom kao dijelovi kulturne baštine. Među najpoznatijim zaštićenim dijelovima Slavonije su:

- Nacionalni park Kopački rit - područje velike biološke raznolikosti s rijetkim oblicima vegetacije i fauna, a posebno vrstama ptica.
- Park prirode Lonjsko polje - područje niskih poplavnih šuma i močvarnih livada na ušću četirju velikih rijeka, Save, Kupe, Une i Drave.

- Baranjska vinska cesta - jedinstvena turistička atrakcija koja povezuje vinograde i vinarije u Baranji, poznatoj po proizvodnji vrhunskih vina.
- Etno selo Stara Kapela - središte istraživanja i očuvanja bogate kulturne i etnografske baštine Slavonije.
- Kulturna baština grada Osijeka - grad Osijek je kulturno i povijesno blago Slavonije, s mnogim znamenitostima, muzejima i galerijama koje su zaštićene zakonom kao kulturno blago Republike Hrvatske.

Ove zaštićene prirodne atrakcije Slavonije predstavljaju veliku turističku atrakciju i pružaju mogućnost za prirodni turizam, ekološke izlete, planinarenje i biciklizam.

4.2. Aktivnosti koje nudi Slavonija

Jedan od aduta razvoja turizma u Slavoniji je Slavonski planinarski put, prva planinska obilaznica koja datira još iz 1957. godine. To je prsten slavanskog gorja koji označenom planinarskom stazom spaja Papuk, Psunj, Krndiju, Dilj i Požešku goru. Na samoj trasi SPP-a nalazi se velik broj uređenih planinarskih domova, kuća i skloništa, kao i ugostiteljskih objekata kao što su restorani i prenoćišta. Međutim, velik dio tih domova izgrađen je u prošlom stoljeću i tek dio njih je obnovljen i saniran. Kroz 35 kontrolnih točaka, koliko ih ima Slavonski planinarski put, planinari i zaljubljenici u prirodu u mogućnosti su proći cijelu rutu odjednom ili prolaziti rutu po dionicama.

Slavonija nudi mnoge avanturističke aktivnosti koje posjetitelji mogu uživati u:

- Biciklizam - Slavonija je ravničarsko područje koje nudi mnogo prekrasnih biciklističkih staza za istraživanje. Među popularnim stazama su Dunavska ruta, Dravom kroz Slavoniju, Baranjska tura te staze uz rijeku Savu.
- Plovidba rijekama - Reke Dunav, Drava, Sava i Mura nude prekrasne prizore prirode, uzbudljivu vožnju brodovima i divljenje pticama i egzotičnoj flori.
- Vožnja kanuom - Rijeke i jezera Slavonije nude izvrsne uvjete za vožnju kanuom. Jezera poput kopanika su omiljena mjesta za ribolov i izleti na vodi.
- Paintball - Ova igra adrenalina vrlo je popularna u Slavoniji, s mnogim terenima za paintball diljem regije.

- Lov i ribolov - Lov i ribolov su tradicionalne aktivnosti čiji je korijen u Slavoniji. Sa mnogo rijeka i šuma koje se prostiru kroz regiju, posjetitelji mogu uživati u ribolovu i lovu.
- Planinarenje - Iako Slavonija nije poznata po planinama, planina Papuk u regiji Požeško-slavonske omogućava planinarenje, penjanje i aktivnosti u prirodi.

Ove su aktivnosti samo dio onoga što Slavonija može ponuditi avanturističkim posjetiteljima i ljubiteljima prirode.

U nastavku rada biti će navedene neke od turističkih agencija za avanturistički turizam koje djeluju na području Slavonije:

- "The Heart of Slavonia" - ova turistička agencija se specijalizirala za organizaciju neobičnih avanturističkih tura u Slavoniji. Njihova ponuda uključuje cijeli niz aktivnosti poput jahanja konja, vožnje biciklima, ribolova, skakanja s padobranom i avanturističkih tura po prirodi.
- "Adrenalina" - Agencija "Adrenalina" organizira obilaske prirodnih ljepota Slavonije na način koji će razveseliti sve ljubitelje avanturizma. Njihove ponude uključuju zip-line, bungee jumping, planinarenje, rafting, kajakarenje i druge aktivnosti.
- "Adventure Slavonia" - Agencija "Adventure Slavonia" specijalizirana je za organiziranje avanturističkih tura na rijeci Dravi. Njihova ponuda uključuje ribolov, kajakarenje, planinarenje i vožnju biciklom...
- "Slavonija Adventures" - Agencija "Slavonija Adventures" nudi razne opcije za avanturistički turizam u Slavoniji od vožnje quadovima i off-road vožnje do jahanja konja i planinarenja.
- "Slavonika" - Ova agencija je specijalizirana za avanturistički turizam u Slavoniji, posebno u regiji đakovačkih vinograda. Njihova ponuda uključuje biciklizam, jahanje konja, ribolov, lovačke ture i obilaske prirodnih ljepota Slavonije.

Ovo su samo neke od agencija u Slavoniji koje se specijaliziraju za avanturistički turizam. Svi ovi ponuđači imaju izvrsnu reputaciju sa zadovoljnim klijentima, tako da su vrijedni provjere.

4.2.1. Aktivnosti na kopnu

Slavonija se možda ne smatra klasičnom destinacijom za avanturistički turizam, no to ne znači da ne postoje interesantne mogućnosti za ljubitelje adrenalina. Neke od najpopularnijih avanturističkih aktivnosti Slavonije što se tiče kopna su:

Biciklizam - Slavonija je idealna regija za istraživanje na dva kotača, uz mnoštvo prirodnih ljepota koja se mogu otkriti pedaliranjem. Durdelakova staza je jedna od najpopularnijih, a proteže se kroz Pleternički kraj i posjetiteljima nudi fantastično iskustvo vozeći se na dvije kotača. Biciklisti mogu otkriti nevjerojatne krajolike unutar Podunavlja, čari Lonjskog polja, kao i posjetiti neke od lokacija koje poput grada Osijeka i brojnih sela nude iznajmljivanje bicikala i razne ture tipa "vozimo se kolodvorima" gdje je ruta protežu preko nekoliko željezničkih kolodvora koji su danas neaktivni.

Planinarenje - Iako Slavonija nema planine poput alpskih, možete iskusiti planinsku avanturu na Papuku, kojeg mnogi vole smatrati "rutom na Alpama". Ovo planinsko područje nudi neke od najzahtjevnijih staza Hrvatske područje, ali i mnogo predivnih staza i puteva za rekreativne planinare. Tu se mogu organizirati i obilasci pod utjecajem nekoliko drugih prirodnih atrakcija poput geološke rute i vertikalne pećine, koja je savršena za one koji razmišljaju o dubljim istraživanjima.

Jahanje konja - Jahanje konja je jedna od najpopularnijih aktivnosti u Slavoniji, uz bogate tradicije i prekrasne krajolike koji mogu biti iskusiti na ovaj način. Konjički klubovi u Osijeku i Kutjevu nude razne opcije za jahanje, a ove lokacije su poznate po konjičkim manifestacijama koje privlače tisuće ljubitelja konja iz cijele Hrvatske.

Zip-linije - postoje brojni zip-liniji u Slavoniji, a jedan od najpopularnijih je u Bilju. Dugačak je 1300 metara i pruža prekrasan pogled na okolicu.

Off-road vožnja - ako tražite brže aktivnosti, off-road vožnja sigurno je nešto što trebate pokušati. Slavonski vozači ATV-a nude priliku za vožnju kroz močvare i uske staze na brdima.

Sve ove aktivnosti nude različite agencije za avanturistički turizam u Slavoniji, tako da je lako izabrati ono što vam najviše odgovara.

4.2.2. Aktivnosti na vodi

U Slavoniji se nude mnoge avanturističke aktivnosti na vodi koje će zadovoljiti svaki ukus. Jedna od popularnijih aktivnosti je kanuing na rijekama poput Save, Drave ili Dunava. Moći ćete uživati u prelijepim krajolicima dok plovite niz rijeku, a dovoljno je izazovno da bude zanimljivo za sve uzraste.

Kanuiranje i kajaking su popularne aktivnosti na rijekama poput Drave, Save, Mure, Dunava i Drine. Moguće je iznajmiti opremu i obići samostalno, ili se pridružiti vodičima koji će vas provesti kroz najatraktivnije dijelove rijeke. Ovi sportovi su sjajni za sve uzraste i lako se prilagođavaju vašoj razini iskustva.

Rafting je jedna od najpopularnijih aktivnosti na rijeci Kupi u blizini Karlovca. Ova rijeka ima veliki broj stjenovitih brzaka i divljih i neispitanih dijelova koji su savršeni za rafting doživljaje.

Jedrenje na Dunavu vam nudi mogućnost da se jedrenjem provozate kroz različite regije poput Istočne Slavonije ili Baranje, uz prekrasan pogled na prirodu i kulturne znamenitosti na obalama.

U blizini Baranje i Osijeka možete uživati u bogatom ribolovnom iskustvu jer su tu dostupne mnogobrojne ribarske destinacije uz Dravu i Dunav. Tu također možete pronaći nekoliko jezera izgrađenih upravo za tu svrhu.

Ukratko, Slavonija je idealna destinacija za one koji traže aktivni odmor u predivnoj prirodi na vodi, gdje možete uživati u raznim sportskim aktivnostima koje će vam pružiti neprocjenjive uspomene i nezaboravan odmor.

4.2.3. Aktivnosti u zraku

U Slavoniji je također moguće uživati u avanturističkim aktivnostima u zraku. Ovo su neke od njih:

Balonarenje - balonarenje u Slavoniji je prava atrakcija, jer se pruža prekrasan pogled na ravnice i sjever Hrvatske dok lebdite na visini od 300-500 metara. Obično se organizira u ranim jutarnjim satima ili navečer i možete izabrati želite li solo let ili priključiti se grupnom izletu.

Padobranstvo - skakanje s padobranom je nevjerojatno iskustvo koje vam pruža osjećaj slobode i adrenalina. U Slavoniji se organiziraju skokovi iskusnih instruktora, a može se izabrati i tandem-podobranstvo. Za ovu aktivnost je potreban malo više hrabrosti, ali sjetit ćete se iskustva cijelog života.

Paraglajding - paraglajding u Slavoniji se organizira u parkovima prirode Papuk i Krndiju, a pruža fantastičan pogled na ovaj krajolik. Iskustva paraglajdinga su različita ovisno o uvjetima i vjetru, ali će svakako ostaviti dojam i ljubitelje adrenalina i one koji se žele opustiti u prirodi.

Zipline - zip line u Virovitici se sastoji od deset platformi i devet linija na koje se ljudi spuštaju na velikom brzinom, u dužini 560 metara. Ova aktivnost pruža nevjerojatan osjećaj hitrosti i adrenalina.

Ove avanturističke aktivnosti u zraku su izvrsna prilika da doživite Slavoniju s neba te da vidite neke od najljepših krajolika iz ptičje perspektive.

5. USPOREDBA TURISTIČKE PONUDE ISTRE I SLAVONIJE

Istra, poznata po svojim prekrasnim plažama, bogatoj kulturnoj baštini i gastronomskoj ponudi, već godinama prednjači u turizmu u Hrvatskoj. Međutim, u zadnjih nekoliko godina, turistička ponuda Slavonije počinje se sve više razvijati i privlači sve veći broj turista, posebice onih koji su zainteresirani za aktivni odmor.

Avanturistički turizam u Istri obuhvaća mnoge aktivnosti poput ronjenja, penjanja, jahanja, kajakaštva, biciklizma i planinarenja. Mogućnosti za avanturističke aktivnosti u Istri su veće zahvaljujući njezinom reljefu i raznolikom krajoliku. Osim toga, turistička ponuda Istre obiluje brojnim manifestacijama i festivalima, koji privlače turiste iz cijelog svijeta.

S druge strane, turistička ponuda Slavonije obuhvaća aktivnosti kao što su ribolov, lov, biciklizam, planinarenje, jahanje konja, rafting, kanuing, i druge avanturističke aktivnosti. Slavonija također ima svoju jedinstvenu gastronomsku ponudu koja uključuje brojne specijalitete poput kulena, čobanca, fiš paprikaša, slavonske šunke i drugih.

Kada se usporede turističke ponude Istra i Slavonija u kontekstu avanturističkog turizma, može se reći da Istra ima više aktivnosti za turiste koji vole biti aktivni, ali Slavonija ima svoju jedinstvenu ponudu koju turisti koji žele istraživati prirodu mogu doživjeti na svoj način. Obje regije imaju razvijenu infrastrukturu i pružaju dobar smještaj, hranu i zabavu. Stoga, izbor ovisi o preferencijama turista i njihovim ciljevima posjeta regiji.

5.1. Sličnosti i razlike u ponudi aktivnosti

Istra je regija koja se nalazi na sjeveru Hrvatske, na poluotoku koji se izlazi u Jadransko more. Istra se ističe prekrasnim krajolikom, kristalno čistim morem, prekrasnim plažama i otočićima. Istrijanske aktivnosti uključuju zip line, slobodno penjanje na stijenama, ronilački turizam, kite surfing, paragliding, vožnju biciklom i mnoge druge. Osobito za bicikliste, Istra nudi nevjerojatnu mrežu sigurnih biciklističkih staza i puteva koje vode kroz predivna prirodna područja, maslinike i vinograde.

Slavonija, s druge strane, je regija koja se nalazi na istoku Hrvatske, obilježena je bogatom kulturnom baštinom, ravnim poljima, šumama i rijekama. Slavonske

aktivnosti uključuju jahanje konja, ribolov, rafting, razne pješačke i biciklističke staze, avanturističke pustolovine u prirodi i razne oblike ruralnog turizma. Neki od istaknutih događaja u Slavonskoj regiji uključuju Osječke ljetne noći, Đakovačke vezove i brojne poljoprivredne sajmove i izložbe.

Uz prirodnu ljepotu i izvanredne aktivnosti, oba kraja imaju jedinstvenu gastronomsku ponudu koju vrijedi istražiti. Istria ima poznatu mediteransku kuhinju s fokusom na svježoj ribi, morskim plodovima i svježem povrću, dok Slavonija nudi tešku, mesnu kuhinju s lokalnim specijalitetima poput čobanca, kulena, kobasica i drugih autohtonih delicija.

Sličnosti u ponudi avanturističkih aktivnosti Istre i Slavonije su da obje regije nude širok izbor aktivnosti koje su vezane za prirodu i aktivni odmor. Oba kraja imaju bogatu prirodnu baštinu koja se može istraživati pješice, biciklom, kajakom ili jahanjem.

Razlike u ponudi avanturističkih aktivnosti Istre i Slavonije su u vrstama aktivnosti koje se nude. Istra je poznata po svojim adrenalinskim aktivnostima kao što su zip line, slobodno penjanje na stijenama, ronilački turizam i kite surfing, dok Slavonija nudi aktivnosti poput jahanja konja, ribolova, raftinga na rijeci Dravi i otkrivanja tajnih mjesta u njezinim gustim šumama.

Također, Istra ima više razvijenu turističku infrastrukturu u smislu smještaja i restorana, dok Slavonija još uvijek ima prostora za razvoj u tom smislu.

Ukratko, obje regije nude prekrasne prirodne krajolike i razne aktivnosti, ali Istra se više fokusira na ekstremne aktivnosti, dok se Slavonija fokusira na lagane avanture u prirodi.

5.2. Vrste turista koje posjećuju Istru i Slavoniju

Turisti koji posjećuju Istru i Slavoniju u većini slučajeva su raznovrsni, neki od njih su:

Aktivni turisti - uglavnom osobe koje se vole baviti fizičkom aktivnošću tijekom svog putovanja. U Istri i Slavoniji, aktivnosti poput biciklizma, planinarenja, ronjenja, penjanja, vožnje kanua, jahanja ili jedrenja na dasci popularne su među aktivnim turistima. Ti turisti dolaze na ove destinacije da bi iskusili prirodu na drugačiji način, opustili se, uživali u pogledima i učinili nešto fizički izazovno.

Enolozi - turisti koji su strastveni ljubitelji vina. Oni putuju na različita mjesta širom svijeta kako bi probali razne vrste vina i zainteresirani su za cijeli proces proizvodnje. Regije poput Istre i Slavonije imaju proizvodnju kvalitetnih vina i često nude posjete vinogradima, vinskim degustacijama i obilazak vinarija. Enolozi uživaju u avanturi otkrivanja novih okusa i učenja o različitim karakteristikama vina koje probaju.

Gurmanski turisti - putnici koji uživaju u otkrivanju ukusnih jela i domaćih specijaliteta na svom putovanju. Istria i Slavonija poznate su po domaćoj hrani i bogatoj gastronomskoj ponudi. Gurmanski turisti žele doživjeti autentičnost hrane i kušati različite zalogaje pripremljene s lokalno uzgojenom hranom. Imaju priliku posjetiti lokalne tržnice, restorane, ali i upoznati lokalne proizvođače hrane kako bi naučili više o prehrambenim proizvodima u tom podneblju.

Kulturolozi - turisti koji putuju da bi istražili i upoznali različite kulture svijeta. Istra i Slavonija imaju dugotrajnu povijest i veliku kulturnu baštinu. Ovdje turisti mogu posjetiti muzeje, galerije, srednjovjekovne festivale, arheološka nalazišta, crkve i druge znamenitosti koje prikazuju bogatu kulturnu prošlost ovog područja. Kulturolozi žele naučiti drugačiju perspektivu života, posjetiti mjesta koja govore nešto o prošlosti i upoznati lokalne običaje i kulturu.

Zeleni turisti - putnici fokusirani na održiv turizam. Oni se žele odmoriti uz minimalni utjecaj na okoliš i istovremeno poticati socijalno-ekonomsku dobrobit lokalnih zajednica. Istra i Slavonija su regije koje privlače zelene turiste jer nude zabavne aktivnosti u prirodi i održive prisne oblike smještaja. Osim toga, ekološke ture i aktivnosti koje pronalaze biljke, životinje, ekoturizam i slično su u skladu s njihovim stilom putovanja.

5.3. Prijedlozi za razvoj avaturističkog turizma u Istri i Slavoniji

Avanturistički turizma u Istri i Slavoniji postoji, no još uvijek nije dovoljno razvijen kako bi mogao biti konkurentan na tržištu. Neki od prijedloga kako bi se poboljšala ponuda avanturističkog turizma Istre i Slavonije su :

Razvijanje sustava pješačkih i biciklističkih staza u prirodi: Istra i Slavonija imaju obilje prirodnih ljepota koje se mogu istraživati pješačenjem ili bicikliranjem. Razvijanje

cjelovitog sustava staza koji povezuje znamenitosti i prirodne atrakcije potencijalno bi privuklo avanturističke turiste koji vole aktivno istraživanje prirode.

Organiziranje avanturističkih aktivnosti na rijekama: Obe regije imaju neke od najvećih rijeka u Hrvatskoj koje su idealne za avanturističke aktivnosti kao što su rafting, kanuing i kayaking. Organiziranje avanturističkih tura na tim rijekama moglo bi biti privlačno za turiste željne adrenalina.

Razvoj speleološkog turizma: Postoje brojne špilje i jame koje su pogodne za speleološke ture. Razvoj speleološkog turizma mogao bi privući avanturističke turiste koji vole istraživati neistražene dijelove prirode.

Organiziranje ekstremnih sportskih događaja: Organiziranje ekstremnih sportskih događaja kao što su utrke quadova, motorcikala i brdskih bicikala moglo bi privući avanturističke turiste koji traže izazove i avanture.

Razvoj zipline tura: Zipline je popularna avanturistička aktivnost koja može privući turiste različitih dobnih skupina. Razvoj zipline tura u regiji predstavljao bi novu i uzbudljivu aktivnost za turiste, ali i lokalne stanovnike.

Razvoj planinarskih tura: U oba područja postoji niz planinskih staza koje vode do izvrsnih vidikovaca i prirodnih ljepota. Razvoj cjelovitog planinarskog sustava s turama za svaki nivo iskustva mogao bi privući ondje avanturističke turiste.

Ponuda jedinstvenih iskustava: Razvoj ponude jedinstvenih iskustava, poput noćnog bicikliranja, kampiranja u divljini, kuhanja na otvorenom i ribolova na divljim rijekama, moglo bi privući avanturističke turiste koji su spremni platiti više kako bi doživjeli izvanredna iskustva.

Razvoj pustolovnih parkova: Razvijanje avanturističkih pustolovnih parkova u prirodi moglo bi privući obitelji s djecom, ali i odrasle avanturiste koji vole isprobati različite vještine poput penjanja, zip-linera ili hodanja na visokojžici.

Organiziranje avanturističkih tura uz stručne vodiče: Organiziranje avanturističkih tura uz stručne vodiče moglo bi privući turiste koji su zainteresirani za aktivnosti u prirodi, ali su možda nesigurni u vlastite sposobnosti. Kvalitetni vodiči mogu pružiti sigurnost, pouku i avanturističko iskustvo koje će turisti dugo pamtiti.

Promoviranje regija kao destinacija avanturističkog turizma: Jedna od najvažnijih stvari je svijest o tim regijama kao destinacijama avanturističkog turizma. Promidžbom bogate prirodne i kulturne baštine, kao i avanturističke ponude, mogao bi se povećati broj turista koji žele doživjeti taj hrvatski dio avanturističke ponude.

Važno je raditi na razvoju održivog turizma i zaštiti prirodnih resursa, jer avanturistički turizam može utjecati na prirodne i kulturne znamenitosti regije. Kako bi se osigurao uspjeh u razvoju avanturističkog turizma, potrebno je osigurati suradnju između vlasti, lokalnih zajednica, turističkih operatera i lokalnih stanovnika.

6. ZAKLJUČAK

Avanturistički turizam, kao selektivni oblik turizma, jedan je od visoko rastućih oblika turizma s mnogim razvojnim mogućnostima. U sebi ne uključuje samo fizičku aktivnost i otkrivanje novog mjesta nego puno više od toga. Uključuje i upoznavanja novih ljudi i kultura, prilagođavanje promjenama i stjecanje iskustva.

Potražnja za aktivnostima kao što su planinarenje, speleologija, pješaćenje, jahanje, biciklizam, ronjenje, rafting, paragliding i dr. sve više raste što dovodi do brzog širenja tržišta avanturističkog turizma. Ovaj oblik turizma vrlo se lako može razvijati u svim dijelovima svijeta jer se većinom odvija u prirodnom okruženju.

Bogati prirodni resursi Istre i Slavonije omogućuju bavljenje gotovo svim avanturističkim aktivnostima, međutim da bi postale avanturistička destinacija prepoznata na globalnom tržištu potrebne su brojne promjene. Neke od promjena za poboljšanje avanturističke ponude su: razvoj prometne infrastrukture, daljnje uređenje pješačkih i izgradnja biciklističkih staza, stvaranje zanimljivih avanturističkih itinerera te organizacija brojnih avanturističkih natjecanja koja bi privukla mnoge sudionike diljem svijeta.

Ono što je važno naglasiti je da temelj uspješnosti razvoja avanturističkog turizma leži u organizaciji, odnosno partnerstvu. Svi dionici bi trebali imati zajedničke interese i ciljeve, te zajedno osmisliti proizvode i razviti marketinšku strategiju razvoja avanturističkog turizma, jer kao takva ona još uvijek ne postoji ni u Hrvatskoj, ni u Istri i Slavoniji.

Pametnim ulaganjem sredstva, kvalitetnim marketingom te osmišljavanjem zanimljivih i kvalitetnih aranžmana, avanturistički turizam bi mogao u skoroj budućnosti preuzeti vodstvo ispred afirmiranog ljetnog, kupališnog turizma i programa sunce i more.

LITERATURA

a) Knjige

Geić, S. (2011) Menadžment selektivnih oblika turizma. Split: Sveučilište u Splitu.

Swarbrooke, J., Beard, C., Leckie, S., Pomfret, G. (2003) Adventure Tourism: the new frontier. Oxford: Butterworth-Heinemann.

Šimunec, L. Promocija avanturističkog turizma u funkciji unapređenja turističke ponude Hrvatske, Zagreb, 2015, 68

Taylor, S., Varley, P., Johnston T. (2013) Adventure Tourism: Meanings, experience and learning. London: Routledge.

Vojnović, N. (2016) Održivi turizam unutrašnje Istre, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.

b) Članci

Božičević, S. (1995) Brojnost speleoloških pojava u Istri i njihova rasprostranjenost u odnosu na geološku građu. Zbornik radova 1. hrvatskoga geološkoga kongresa. Zagreb.

Muller, T.E., Cleaver, M. (2000) Targeting the CANZUS baby boomer explorer and adventurer segments. Journal of Vacation Marketing. 6(2). str 154–169.

Sung, H.H., Morrison, A.M., O’Leary, J.T. (1997) Definition of adventure travel: Conceptual framework for empirical application from the provider’s perspective. Asia-Pacific Journal of Tourism Research. 1(2). str. 47–67.

c) Dokumenti

Adventure Travel Trade Association - ATTA (2018) 20 Adventure Travel Trends. dostupno na: : <https://cdn.adventuretravel.biz/research/2018-Travel-Trends.pdf>.

Institut za turizam (2007) Stavovi i potrošnja posjetitelja - nacionalni parkovi i parkovi prirode. dostupno na <http://www.mint.hr/UserDocsImages/TOMAS06NPPP.pdf>.

UNWTO (2014) Global Report on Adventure Tourism. dostupno na: <https://skift.com/wp-content/uploads/2014/11/unwto-global-report-onadventure-tourism.pdf>.

HGK; Turističke usluge aktivnog i pustolovnog turizma – popis aktivnosti i potrebnih uvjerenje ili certifikata, (<https://www.hgk.hr/turisticke-usluge-aktivnog-i-pustolovnog-turizma-popis-aktivnosti>)

Tourism Impacts ([Tourism Impacts \(acsedu.co.uk\)](https://www.acsedu.co.uk))

d) Internet stranice

<https://www.istriasun.com/istra/brijuni> 18.07.2023.

<http://www.pp-ucka.hr/o-parku/> 18.07.2023.

<https://www.istra.hr/hr/dozivljaji/zelena-istra/prirodne-atrakcije/872> 18.07.2023.

<https://croatia.hr/hr-HR/informacije-o-putovanju/turisticke-agencije?f%5B0%5D=region%3A31> 20.07.2023.

<http://www.poslovni.hr/hrvatska/hrvatska-br-1-za-razvoj-pustolovnogturizma318660>
17.07.2023.

<https://pp-kopacki-rit.hr/> 20.07.2023.

<https://pp-lonjsko-polje.hr/> 27.07.2023.

<https://portal.privatnismjestaj.hr/clanak/pustolovni-turizam-slavonije-baranje-i-srijema>
27.07.2023.

POPIS SLIKA

Slika 1. Karakteristike avanturističkih turista

POPIS TABLICA

Tablica 1. Klasifikacija avanturističkih aktivnosti

Tablica 2. Zaštićeni dijelovi Istre

Tablica 3. Turističke agencije specijalizirane za avanturistički turizam na području Istarske županije

SAŽETAK

Avanturistički turizam opisuje se kao vrsta selektivnog turizma koja uključuje ljude u fizičke, prirodne ili kulturološke ture koje pojedinca dovode izvan njegove zone komfora. Pojmovi s kojima se povezuje ovakav oblik turizma su uzbuđenje, adrenalin, opasnost, rizik i novo iskustvo. Danas avanturistički turizam ubrzano raste, jer turisti traže neobičan odmor, različit od tipičnog odmora na plaži. Planinarenje, trekking, bungee jumping, rafting, pješaćenje, speleologija, jahanje i ronjenje često se navode kao primjeri aktivnosti avanturističkog turizma u perspektivi turističke industrije na globalnoj razini. Istra i Slavonija imaju prirodna bogatstva koja su prvenstveno zaslužna za dosadašnji razvoj avanturističkog turizma. Razvoj ovog oblika turizma pruža turistima nove sadržaje i oblike odmora te vrednija i potpunija iskustva.

Ključne riječi: avanturistički turizam, izazov, avanturističke aktivnosti, adrenalin, Istra, Slavonija, prirodna bogatstva.

SUMMARY

Adventure tourism is described as a type of selective tourism that involves people in physical, natural or cultural tours that take the individual outside of their comfort zone. Terms associated with this form of tourism are excitement, adrenaline, danger, risk and new experience. Today, adventure tourism is growing rapidly, because tourists are looking for an unusual vacation, different from a typical beach vacation. Mountaineering, trekking, bungee jumping, rafting, hiking, caving, horseback riding and diving are often cited as examples of adventure tourism activities in the perspective of the tourism industry on a global scale. Istria and Slavonia have natural resources that are primarily responsible for the development of adventure tourism so far. The development of this form of tourism provides tourists with new contents and forms of vacation, as well as more valuable and complete experiences.

Keywords: adventure tourism, challenge, adventure activities, adrenaline, Istria, Slavonia, natural resources.